

Roing som idrett

ROING SOM IDRETT

Om det samfunnsmessige grunnlag for roidrettens utvikling og utbredelse.

Norges Roforbund (NR) består i dag (1978) av 41 klubber som er organisert gjennom ni rokretser / særkretser eller særkretsutvalg. Hver klubb har sitt styre som er valgt av klubbens høyeste myndighet, årsmøtet eller generalforsamlingen. I hver krets finner vi et styre som er valgt av klubbrepresentantene på kretstinget. Forbundet ledes av et styre valgt på forbundstinget som avholdes en gang pr. år. Forbundstinget består av representanter valgt av klubbene og kretsene. Under forbundsstyret finner vi en del særutvalg, som for eksempel treningsnemnda, ungdomsutvalget, tur- og mosjonsutvalget, lovutvalget og dommerkollegiet. Hvert utvalg leder arbeidet innen sitt spesialområde på landsbasis. Roforbundet er tilsluttet Norges Idrettsforbund som særforbund, det nordiske roforbund og det internasjonale roforbund (FISA).

I alt har Norges Roforbund i dag ca. 5300 medlemmer. Av disse er vel 4000 menn og resten (ca. 1000) kvinner. Det vil si at omlag 1/5 av medlemmene er kvinner, mens det innen Norges Idrettsforbund totalt er ca. 1/3 kvinnelige medlemmer. Årsakene til den spesielt lave andel av kvinnelige medlemmer i Roforbundet finner vi i stor grad i historiske og samfunnsmessige forhold. I korthet kan dette uttrykkes som følger: Den moderne roidrett oppsto blant overklassen i England på 17- og 1800 tallet og fikk spesielt rotfeste ved universiteter og høyskoler. Høyere engelske utdanningsinstitusjoner på den tiden var forbeholdt menn, samtidig som kombinasjonen idrett - kvinner var utenkelig i den britiske overklasse. Ettersom den moderne roidrett i Norge må betraktes som direkte importert fra England, er det ikke rart at miljøet omkring og formene for roing her i landet i begynnelsen ble svært like det en kunne finne i England. Mye har endret seg siden de første roklubbene ble opprettet her på berget, men ennå i dag henger det igjen rester av det gamle synet på kvinner og idrett i mange romiljøer. Dette kommer til uttrykk gjennom at vi fortsatt har roklubber som er forbeholdt mannlige medlemmer og gjennom meninger om at kvinner bare bør ro spesielle båttyper og da helst parårede fordi dette skal være mer estetisk. Slike meninger har i liten grad forankring i biologiske vurderinger, men er i første rekke uttrykk for et samfunnsmessig bestemt syn på kvinnes funksjon i den totale produksjonsprosessen i vår kultur.

Den moderne roidrett har forholdsvis begrenset utbredelse her i landet. Klubbene er i hovedsak konsentrert på de større stedene langs kysten av Sør-Norge. Dette har også sammenheng med at moderne rosport oppstod i England og ble importert til Norge derifra. Byer som Fredrikstad, Arendal, Drammen og Oslo hadde tradisjonelt nært handelsmessige forbindelser med de britiske øyer og kulturelle elementer som for eksempel roidretten, fulgte i handelens fotspor. Derfor er det naturlig at de første moderne roklubber i Norge nettopp ble stiftet i disse byene.

Men den moderne roidretten har ikke rudd grunnen alene her i landet. Det har i lang tid også eksistert en nasjonal roidrett i Norge. Denne fantes i tidligere tider langs store deler av kysten og ved en del av innsjøene. Den nasjonale roidrett hadde sitt grunnlag i den lokale kystbefolkningens bruk av robåter i sitt daglige virke. Det var mange steder vanlig å ha kapproing i bruksbåtene, blant annet i forbindelse med ulike festdager.

Enkelte steder ble det stiftet egne rolag for roing i nasjonale båttyper. Noen av disse lagene ble og er fremdeles medlemmer av Norges Roforbund.

I de senere år har imidlertid mye av grunnlaget for den nasjonale ro-idrett blitt revet bort, fordi motorbåten, landeveien og endringer i nærings- og bostrukturen har gjort bruksrobåten overflødig i det daglige liv.

En skulle kanskje i utgangspunktet tro at de norske bruksbåtene like gjerne kunne overleve som konkurransebåter som de importerte utriggerne. Dersom vi imidlertid ser litt nærmere på grunnlaget for den moderne idrett generelt forstår vi bedre hvorfor dette ikke har skjedd og hvorfor det ikke kunne skje.

Den moderne konkurranseidrett har oppstått og utviklet seg i den nyere tids industrisamfunn. Viktige trekk ved disse samfunnene er høyt tempo og effektivitet i produksjonslivet og en samfunnsøkonomi grunnet på privat eiendomsrett og fri konkurranse på varemarkedet. Disse trekkene har også satt sitt preg på idretten.

Idrettens viktigste form er konkurransen, og kravene om fart og effektivitet i aktivitetene har blitt stadig mer fremtredende. De nasjonale bruksbåtene var utriggerne underlegne når det gjaldt kravet om fart, selv om de mange steder langs kysten var mye mer anvendelig under de rådende klimatiske forhold. Hensynet til anvendelig redskap måtte imidlertid vike overfor kravet om fart og effektivt materiell til konkurransebruk. Dermed var bruksbåtenes skjebne innenfor Roforbundet beseglet. Det samme er i dag i ferd med å skje med innriggere og toer med styrmann. En ønsker en nedskjæring i antall båttyper i konkurranserøingen og de langsomste båttypene strykes først av programmet. Den neste som står for tur er firer med styrmann, helt i tråd med hva en kunne forvente.

Et annet eksempel fra roidrettens historie i Europa vil vise oss det samme. I årene helt frem til ca. 1930 rådde den ortodokse rostil grunnen i de fleste land. Denne stilen hadde sitt samfunnsmessige grunnlag i følgende to forhold:

1. Det moderne industrisamfunns krav til fart.
2. Det gamle krav om stil og eleganse som var en overlevning fra over-klassens gentlemen-sport. Stikk-ordene var her, rak rygg, løftet hode og brystet frem.

Dette viser at den moderne idrett ikke helt hadde greid å fri seg fra påvirkningen fra tidligere tiders ærbødighet for aristokratiets stil og eleganse. Imidlertid kom en etterhvert til å oppleve stadig større konflikter mellom kravet til fart og respekten for de gamle tradisjoner. En fikk derfor mange varianter av den ortodokse rostil med hensikt å få større fart på båten. Det grunnleggende prinsipp om løftet hode og rak rygg ble imidlertid bare i liten grad fraveket. Dette viser at tiden ennå ikke var moden for et brudd med den ortodokse rostil i de europeiske landene.

Bruddet kom først i en annen verdensdel, nemlig i Australia, og det var ingen tilfeldighet. Det australske samfunnet var i rivende utvikling, kravene til fart og effektivitet i produksjonslivet var store. Men Australia hadde også to andre forutsetninger som en ikke fant i Europa. For det første hadde de fleste australiere forholdsvis liten respekt for de aristokratiske tradisjoner i Europa. For det andre levde mange australiere i nær kontakt med naturen og førte en forholdsvis enkel tilværelse. Dette gjalt blant annet sauefarmerne. Og det er nettopp en australsk sauefarmer ved navn Stephen Fairbairn, som regnes for den moderne roteknikkens far. Det grunnleggende element i Fairbairns roteknikk var den naturlige kroppsholdning og de naturlige bevegelser. Denne teknikken sto i sterk kontrast til den ortodokse europeiske teknikk og det tok flere år før europeerne tok etter

Fairbairns teknikk. Det skjedde først da det i praksis viste seg at denne teknikken var den ortodokse overlegen når det gjelt å få fart på båten.

Industrisamfunnet og den moderne idrettens krav til fart og effektivitet ble sterkere enn respekten for de gamle aristokratiske tradisjoner og dermed forsvant grunnlaget for å beholde den ortodokse rostil.

Dette var litt om grunnlaget for utviklingen av konkurranseroingen. Dagens roing har imidlertid flere former enn konkurransen. De to viktigste formene ved siden av konkurranseroingen er tur-roing og mosjonsroing.

Tur roing er mye utbredt på innsjøer og elver i mellom-Europa. En benytter der oftest 3/4 utrigget materiell og overnattingene skjer på hoteller, herberger eller telt. Roernes personlig utstyr fraktes ofte i en følgebåt. Den nordiske form for tur-roing skiller seg fra den mellom-europeiske ved at en vanligvis bruker innriggete båter hvor en frakter alt utstyr med i båtene. Farvannene som benyttes er oftest kyststrøk og fjorder og den mest brukte overnattingsform er telt. Tur-roing i Norden er mest utbredt i Danmark, men også i Norge har en merket økende interesse for denne form for roing i de senere år. Dette henger delvis sammen med en generelt økende interesse for friluftsliv i befolkningen.

Den tredje form for roing som skal omtales er mosjonsroing. Mosjonsroing er roernes form for TRIM. Aktivitetens viktigste hensikt er å holde seg i god form og å ha det moro sammen med kamerater. Denne form for roing har fått større omfang etterhvert som folk har fått mer fritid og fått større behov for å røre på seg i fritiden på grunn av lite fysisk aktivitet i arbeidet. TRIM ideene ser ut til å seile i medvind for tiden og det er rimelig å tro at også mosjonsroing som en del av TRIM-bevegelsen vil få øket utbredelse i de kommende år. Grunnlaget for dette ligger delvis i at samfunnets utgifter i forbindelse med sykdommer som oppstår på grunn av en passiv livsførsel er i ferd med å øke kraftig. Det er oftest langt billigere å forebygge enn å helbrede. Et viktig ledd i det forebyggende arbeid er TRIM og mosjon. Med utgangspunkt i dette vil det være naturlig at det offentlige og næringslivet engasjerer seg stadig sterkere i mosjonsidrett i tiden fremover.

Selv om konkurranseeroing er den mest utbredte form her i landet i dag vil det av oss som instruktører og klubbledere, være galt å overse betydningen og viktigheten av de to andre formene. Et sterkt og levende romiljø vil tjene på å ha flere bein å stå på og dermed ha flere aktivitetsformer å tilby. Vi bør derfor se det som vår plikt overfor roidretten og overfor klubbmedlemmene å prøve å legge forholdene til rette i våre klubber slik at flest mulig kan finne tiltrekkende aktivitetsformer i romiljøene.